

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА
СПОРТУ УКРАЇНИ**

**ТЕРНОПЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ**

**ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ**

КАФЕДРА ПРОМИСЛОВОГО МАРКЕТИНГУ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для виконання курсової роботи

з курсу:

„КОМЕРЦІЙНА СПРАВА”

для студентів денної та заочної форм навчання факультету
«Економіки і управління підприємствами» спеціальності
6.030507 «Маркетинг»

ТЕРНОПЛЬ – 2012

Методичні вказівки для виконання курсової роботи з курсу “Комерційна справа” для студентів денної та заочної форми навчання факультету «Економіки і підприємницької діяльності» спеціальності 6.030507 «Маркетинг» /Укладачі: ст.. викладач Дубик О.І к.е.н., доц.. Голда Н.М. – Тернопіль – 2012, 31с.

Методичні вказівки складені згідно до вимог міністерських навчальних програм і містять навчальні матеріали з комерційної справи. Даний посібник рекомендований для використання студентами у навчальному процесі.

Рецензент: к.і.н., доцент кафедри державного управління і економіки Левицький В.О.

Заслухано та рекомендовано до друку засіданням кафедри промислового маркетингу, протокол № 1 від 30 серпня 2011 року.

Рекомендовано до друку засіданням методичної ради факультету економіки і підприємницької діяльності Тернопільського національного університету ім.. Івана Пулюя, протокол № 1 від 1 вересня 2011 року.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курсова робота є одним з видів індивідуальних завдань навчально-дослідницького, творчого характеру, передбачених навчальним планом спеціальності з базових навчальних дисциплін.

Завдання курсової роботи:

розширення, закріплення і систематизація теоретичних і практичних знань, набуття навичок з аналізу державно-правових актів;

закріплення вміння використовувати здобуті знання при розв'язанні конкретних завдань у сфері правового аналізу документів;

системне проведення наукового дослідження з вибраної теми, обґрунтування власного погляду та висновків з теоретичних питань, розв'язання практичних завдань і підготовка узагальнених схем та оцінок конкретних державно-правових явищ.

Мета курсової роботи:

систематизація, узагальнення, розширення і закріплення теоретичної підготовки з дисципліни;

вивчення, поглиблення і розроблення окремого конкретного питання на основі теоретичних, методологічних і наукових підходів.

Тематика курсових робіт визначається цикловою комісією згідно з вимогами до навчальної програми дисципліни. Наукове та методичне керівництво курсовою роботою студента здійснює керівник курсової роботи.

Курсова робота повинна мати теоретичне обґрунтування теми на основі аналізу літературних джерел і містити конкретні пропозиції та рекомендації щодо удосконалення розглянутого питання.

Виконання курсової роботи передбачає такі основні етапи:

1. Вибір теми.
2. Визначення мети та завдання.
3. Розроблення плану.

4. Збір та опрацювання матеріалу (вивчення літературних джерел, систематизація, узагальнення фактичного матеріалу).
5. Написання та оформлення роботи.
6. Рецензування роботи науковим керівництвом.
7. захист курсової роботи.

Порядок оформлення курсової роботи регламентується методичними рекомендаціями і стандартами і є обов'язковим для кожного студента.

Захист курсової роботи проводиться за графіком.

1. Підбір і робота з літературою

Літературу для курсової роботи за темою студент підбирає самостійно або, за порадою керівника, визначає найважливіші етапи роботи, які будуть покладені в основу плану і розкриття теми. Для цього використовуються тематичні каталоги бібліотек. Важливим джерелом є періодичні видання: журнали “Економіка України”, “Вопросы экономики”, “Мировая экономика и международные отношения”, “ЭКО”, “Економіка АПК”, “Бізнес-Інформ”, а також газети “Голос України”, “Потребитель” тощо. Не припускається переписування та дослівне копіювання літературних джерел і матеріалів підручників. У разі потреби дозволяється наводити цитати.

Вивчення літератури за темою доцільно починати з відповідних розділів підручників і свого конспекту лекцій, потім законодавчих актів, постанов Верховної Ради і далі ознайомитися з монографіями і періодичною економічною літературою. Така послідовність допоможе швидко і глибоко зрозуміти тему, виокремити в ній головні питання, скласти план.

Отже, з вивченням літератури завершується перший етап — складання стислого плану — основи курсової роботи, оскільки він визначає її структуру, зміст, логічний зв'язок між окремими розділами, а на наступному етапі уточнюється і розробляється розгорнутий план, який після узгодження з керівником є основою для написання роботи.

2. Вибір теми курсової роботи

Тематику курсових робіт визначає викладач згідно з вимогами до навчальної програми з дисципліни. За бажанням можна вибрати тему наукового дослідження самостійно. В такому разі, студент пише заяву з проханням закріпити за ним відповідну тему. Вибрана і узгоджена з керівником тема курсової роботи закріплюється за студентом.

Зміна теми після одержання завдання не дозволяється.

3. Розроблення плану курсової роботи

Після вибору теми, визначення мети і завдання, роботи з літературою студент розробляє план курсової роботи під керівництвом наукового керівника. Складання плану — найважливіший етап підготовки курсової роботи. План повинен охоплювати головні питання теми, бути чітким, логічним і послідовним, не перевантаженим багатьма питаннями, бо це може призвести до поверхневого викладу матеріалу. Всі питання плану повинні бути висвітлені в роботі. Після остаточного узгодження плану з науковим керівником студент приступає до написання курсової роботи.

Зразок змісту курсової роботи наведено в дод. 1. План для всіх студентів однаковий, але кожен студент виконує курсову роботу на прикладі конкретного, діючого підприємства.

4. Вказівки до написання курсової роботи

Вступ повинен бути коротким (не більше 1 сторінки). У ньому необхідно обґрунтувати вибір теми, висвітлити її актуальність, теоретичне і практичне значення. Доцільно навести наукові праці провідних вітчизняних і зарубіжних економістів, зазначити, які питання до цього часу залишаються дискусійними або вивченими незначною мірою. Визначити мету та завдання курсової роботи, назвати, який саме статистичний матеріал використано.

Основну частину теми, яка складається з 11 розділів обсягом 30-40 сторінок, необхідно описати докладно, розділи слід логічно пов'язати між собою. Слова “основна частина”, “розділ”, “параграф” у тексті курсової роботи не використовуються.

В основній частині курсової роботи потрібно: розглянути сутність економічних категорій, пов'язаних з темою;

проаналізувати та узагальнити теоретичні положення теми і різні погляди вчених щодо цієї проблеми;

обґрунтувати власну думку, навести статистичний матеріал з основних питань, діаграми, схеми, графіки з відповідним економічним поясненням;

дослідити перспективи розвитку організаційних явищ, що розглядаються в курсовій роботі;

здійснити порівняння з аналогічними процесами, явищами в зарубіжних країнах;

навести огляд джерел за темою, в якому окреслюються основні етапи розвитку наукової думки з проблеми.

Заключна частина курсової роботи (1–3 сторінки) — висновки і пропозиції автора з основних питань теми, що розглядалися. Вони повинні бути чіткими, відображати сутність досліджуваної проблеми у стислій формі. Крім того, доцільно дати рекомендації щодо вдосконалення конкретних економічних явищ і визначити очікувані наслідки.

Таким чином, якщо у вступі визначено завдання і обґрунтовано вузлові питання, в основній частині всебічно і докладно розкрито зміст теми, наведено статистичний матеріал і результати його аналізу, у заключній — висновки за темою, тоді курсова робота матиме цілісний вигляд і свідчатиме про ґрунтовні знання її автора. Приклад оформлення і формули для розрахунків наведено в дод. 2.

Безпосереднє керівництво і контроль за виконанням роботи здійснюються керівником.

Студенти можуть одержати консультації керівника за затвердженням графіком.

5. Вимоги до оформлення курсової роботи

Текст друкується через 1,5 інтервалу кеглем 14 (Times New Roman) на одному звороті стандартного аркушу паперу або пишеться синьою чи чорною пастою з дотриманням правил орфографії. Почерк повинен бути чітким і розбірливим.

Інтервал між рядками — 8 мм. У правому верхньому куті проставляється номер сторінки. Нумерація — наскрізна.

Крапка після номера не ставиться. Якщо в тексті курсової роботи є таблиці на окремих сторінках, їх необхідно включати в загальну нумерацію.

Перша сторінка — титульний аркуш, але він не нумерується.

Друга сторінка — зміст курсової роботи із зазначенням сторінок кожної її частини. Він також не нумерується. Із третьої сторінки починається текст курсової роботи. Вгорі пишеться Вступ (без лапок), потім з абзацу його текст. Всі розділи слід починати заголовком (назвою), відповідно до змісту роботи. Переноси слів у заголовках не допускаються. Вступ, розділи, висновок, список використаної літератури слід починати з нової сторінки. Кожна сторінка повинна мати поля: верхнє — 10 мм, нижнє — 10, праве — 10, ліве — 20 мм.

Відповідно до Закону України “Про мови” курсова робота має бути виконана українською мовою.

Посилаючись в тексті на джерело, вказується тільки його порядковий номер зі списку літератури, наприклад — [5].

Якщо в тексті використано цитату, її треба дати в лапках з зовнішнім зазначенням номера джерела та сторінки, наприклад — [7, с. 105].

Таблиці, графіки, рисунки повинні бути пронумеровані, мати власні назви і посилання на них у тексті з зовнішнім аналізом.

Ілюстрований матеріал, таблиці розміщуються у тексті за першою згадкою про них або як додатки до роботи. Додатки включаються в наскрізну нумерацію. На останній сторінці роботи (перед додатками) наводиться список використаної літератури.

Приклад оформлення титульної сторінки курсової роботи наведено в дод. 3.

У тексті не допускається:

вживання для одного і того ж поняття різних термінів, а також іноземних слів і термінів за наявності рівноважних в українській мові;

скорочення слів, крім встановлених правилами орфографії і державними стандартами;

вживання математичних знаків без цифр.

Повністю оформлену, переплетену або зшити самостійно (у твердій обкладинці) роботу реєструють у деканаті і передають викладачеві на рецензію.

6. Рецензія керівника

Рецензія керівника курсової роботи є однією з форм контролю і оцінки виконаної студентом роботи.

У рецензії зазначаються:

актуальність і значимість вибраної теми;

відповідність структури і змісту роботи плану курсової роботи;

грунтовність розглянутих питань, правильність їх викладу, повнота розкриття змісту теми;

використання статистичного матеріалу, його зв'язок з практикою, правильність складання таблиць, графіків і діаграм та їх аналіз;

ступінь обґрунтування висновків;

самостійність викладу матеріалу;

правильність оформлення роботи;

рекомендації щодо того, які питання курсової роботи потребують доопрацювання, в якому напрямі ця робота повинна здійснюватись, яку літературу треба вивчити додатково, як краще оформити окремі частини роботи.

Без рецензії керівника робота не допускається до захисту, а студент без захисту курсової роботи не допускається до складання іспитів.

Студент повинен приділити особливу увагу усуненню недоліків і зауважень, наведених у рецензії.

У разі якщо деякі зауваження рецензента незрозумілі студенту або, на його погляд, неправомірні, необхідно проконсультуватись з керівником і навести додаткові докази для обстоювання своєї позиції.

Для усунення помилок і недоліків треба виконати додаткову роботу: опрацювати літературу, зазначену в рецензії, доповнити текст роботи, посилити аргументацію і зробити

правильні висновки. При цьому не можна змінювати тему курсової роботи, вилучати рецензію керівника, повністю переробляти зміст роботи — необхідно на окремих сторінках дати відповіді на зауваження керівника і вкласти їх в кінці курсової роботи в конверт, який наклеюється на останній сторінці твердої обкладинки (див. дод. 4). Останній пункт рецензії — попередня оцінка курсової роботи у формі висновку: “Робота допускається до захисту” чи “Робота не допускається до захисту”. Кінцева оцінка дається після захисту роботи.

Робота не допускається до захисту в разі:

коли вона не носить самостійного характеру, цілком списана з літературних джерел чи підручників;

написана на основі застарілої літератури з використанням застарілого статистичного матеріалу;

збігається за змістом з роботою іншого студента;

основні питання не розкрито, викладено схематично;

у тексті є помилкові твердження чи висновки;

дослідження проведено не на фактичних матеріалах підприємства, установи, організації;

відсутні пропозиції щодо вдосконалення розробленого питання;

текст написано неграмотно, оформлення роботи не відповідає вимогам.

Роботу, не допущену до захисту, студент має переробити відповідно з рецензією і вдруге подати на відділення для повторного рецензування.

7.Захист курсової роботи

Підготовка до захисту курсової роботи це:

усунути помилки і недоліки, зазначені в рецензії, опрацювати літературу, поглибити розуміння різних аспектів теми;

продумати логіку свого виступу і доведення висновків;

осмислити зміст викладеного в роботі і бути готовим пояснити наведені положення в разі потреби.

Під час захисту студент повинен показати розуміння висвітлених питань, добре володіти матеріалом.

До захисту курсової роботи студент готує усний виступ на 5–7 хвилин, який не потребує переказування роботи загалом. В ньому необхідно обґрунтувати вибір теми, зазначити основні питання теми, пояснити, яким шляхом вони вирішувались, які результати роботи, тобто відобразити його зміст, вступ і висновки. У виступі треба показати, яких недоліків припущено в роботі і як їх було усунено, з якими зауваженнями рецензента студент не згоден і чому. Від того, як представлена робота під час захисту студентом, залежить її оцінка. Тому доцільно старанно продумати свій виступ і написати його для себе повністю чи у вигляді тез. Під час захисту курсових робіт студентам надається можливість відстоювати свої погляди, обмірковувати важливі питання соціально-економічного розвитку і господарську практику. Це сприяє розвитку вміння вести дискусії і творчому мисленню. Захист робіт проводиться публічно перед затвердженою на засіданні кафедри комісією. На оцінку курсової роботи впливають: якість її виконання та науковий рівень, ступінь самостійності у викладенні теми, її оформлення, мова і логіка викладу, рецензія наукового керівника, виступ студента під час захисту, відповіді на запитання за темою роботи тощо.

Захист і оцінка курсової роботи — це підсумки самостійної роботи студента. При правильній її організації студент отримує необхідну орієнтацію для подальшої самостійної роботи, оцінює свої можливості, враховує недоліки, визначає моменти, на які слід звернути увагу під час подальшого навчання.

Список літератури

Основна література:

1. Абчук В.А. Комерція: Підруч. — Спб.: Изд-во Михайлова В.А., Санкт-Петербург, 2000. — 475 с.

2. Ананьєв О.М., Білик З.М., Гончарук Я.А. Інформаційні системи і технології в комерційній діяльності: Підручник. -Львів:Новий Світ-2000,2006. -584 с.-

3. Балабанова Л.В. Оптова торгівля: маркетинг та комерція. — М., Економіка, 1990. — 398с.

4. Берман, Барри, Зване, Джоэл Р Роздрібна торгівля: стратегічний підхід, 8-е вид. — М.: Видав, буд. «Вільямс», 2003. — 1184 с.

5. Ваврик І.М. Комерційна діяльність: Навчальний посібник. Курс лекцій. -Тернопіль: ТАНГ, 2003. -175 с.

6. Васильєв ГЛ., Осипова Л.В. Коммерческая деятельность промышленной фирмы. — М.: Экономическое образование, 2002.

7. Виноградська А.М. Технологія комерційного підприємництва: Навчальний посібник. -К.: ЦУЛ, 2006. -780 с.- МО і науки України. Київський економічний інститут менеджменту

8. Воробйов Б.З., Локтев ЕМ. Плетень Ю.І. Основи комерційної діяльності Київ, ВЕУ, 2004. — 388с.

9. Дашков Л.П. Коммерция и технология торговли. М., 2001.

10. Дашков Л.П. Организация, технология и проектирование торговых зданий. М., 2000.

11. Дашков Л.П., Данилов А.И., Тютюкина Е.Б. Предпринимательство и бизнес. — М.: ИВЦ «Маркетинг», 1995.

12. Зубкова И.Н. Організація торгівлі непродовольчими товарами: Навч. посіб. — М.: Видав, буд., 2000. — 218 с.

13. Єрмошенко М.М. Комерційна діяльність посередницьких організацій: Навчальний посібник. -

К.: Національна академія управління, 2003 .-345 с.-Національна академія управління .

Додаткова література:

14. Леві М., Вейтц Б.А. Основи роздрібної торгівлі. — СПб: Видавництво «Пітер», 1999. — 448 с.

15. Ліфіц І.М. Теорія і практика оцінки конкурентоздатності товарів і послуг. — 2-е вид., доп. і випр. — М.: Юрайт-М, 2001. — 224 с.

16. Комерційна діяльність на ринку товарів та послуг / Під ред. В.В.Апопія, Я.А.Гончарука). Підруч. К.: НМЦ «Укросвіта», 2002. -458 с.

17. Коуз Р. Фирма, рынок и право. Пер. с англ. — М.: Дело ЛТД, 1993. -306 с.

18. Мочерний СВ., Устенко О.А., Чеботар СІ. Основи підприємницької діяльності: Посіб. — К.: ВЦ «Академія», 2003. — 280 с.

19. Николаева Т.Н. Адаптация торговли к условиям рынка. — Екатеринбург: УТЭУ, 1995 — 217с.

20. Осипова П.В., Синяева И.М. Основы коммерческой деятельности: Учеб. для ВУЗов. — М.: 1997. — 324 с.

21. Осипова П.В., Синяева И.М. Основы коммерческой деятельности: Практикум : Учеб. пос. для ВУЗов. — М.:1997. — 217 с.

22. Панкратов Ф.Г., Серегина Т.К. Коммерческая деятельность: Учеб. пособ. — М.: ИВЦ «Маркетинг», 1999. — 248 с.

23. Панкратов Ф.Г. и др. Практикум по коммерческой деятельности Учеб. — М.: ИВЦ «Маркетинг», 2003. — 328 с.

24. Пелих А. Бизнес-план или как организовать собственный бизнес. — М.: Ось-89, 1996. — 224 с.

25. Покровская В. В. Международные коммерческие операции и их регламентация. Внешнеторговый практикум. — М.: Инфра-М, 1996. — 156 с.

26. Памбухчянц В.К. Технология розничной торговли. —

М. 2002. — 284 с.

27. Памбухчианц В.К. Организация и технология коммерческой деятельности. М. — 2001 — 316 с.

28. Платонов В.И. Организация торговли. Минск. 2002 — 164 с.

29. Половцева Ф.П. Комерційна діяльність: Підруч. — М.: ИНФРА-М, 2000 — 360 с.

30. Роль торговых предприятий в развитии инфраструктуры товарного рынка. Метод. реком. Донецк, ДонГУЭТ — 2003. — 54 с.

31. Синецкий Б.И. Основы коммерческой деятельности: Учебник. — М.: 1998. — 659 с.

ДОДАТКИ

Додаток 1

План курсвої роботи з дисципліни „Комерційна справа“

Вступ

1. Огляд ринку, на якому зосереджена комерційна робота підприємства та потенційних конкурентів.
2. Загальна характеристика комерційної діяльності підприємства.
3. Організація господарських зв'язків підприємства, оптових закупівель та оптового продажу товарів.
4. Психологія та етика в комерційній діяльності підприємства.
 - 4.1. Особистісні та професійні вимоги до комерційних працівників підприємства.
 - 4.2. Фірмовий стиль підприємства.
 - 4.3. Імідж підприємства.
5. Форми і методи комерційних розрахунків, що здійснюються підприємством.
6. Формування асортименту і управління товарними запасами.
7. Основні вимоги до якості товарів (послуг), на яких зосереджена комерційна діяльність підприємства.
 - 7.1. Показники якості продукції підприємства та їх опис.
 - 7.2. Вибір номенклатури показників якості.
 - 7.3. Визначення чисельних показників якості.
 - 7.4. Встановлення значимості показників якості.
 - 7.5. Розрахунок комплексного узагальненого показника якості.
8. Визначення рівня якості оцінюваного товару та аналітична оцінка за результатами розрахунків.
9. Пропозиції щодо покращення рівня якості товарів.
10. Очікувана ефективність від збільшення рівня якості як критерію конкурентоспроможності.

11. Оцінка ефективності комерційної діяльності підприємства.
 - 11.1. Визначення рівня ділової активності комерційної діяльності.
 - 11.2. Оцінка рівня комерційного ризику.
 - 11.3. Оцінка ефективності маркетингової діяльності.
- Висновки.
- Література.
- Додатки.

План курсової роботи для всіх студентів однаковий. Кожен студент виконує курсову роботу на прикладі діючого підприємства.